วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 28:3 (101-106)

ความแตกต่างระหว่างการทำวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ สู่ยุคใหม่ของการทำวิจัยแบบผสม

Differences Between Quantitative and Qualitative Approaches : The Cutting Edge of The Mixed Methods Approach

วอนชนก ไชยสุนทร*

บทคัดย่อ

ประเด็นเรื่องความแตกต่างระหว่างระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้รับการหยิบยกขึ้นมาเปรียบเทียบกันเป็นเวลานาน ทั้งสองวิธีเหล่านี้ยังคงมีจุดอ่อน ส่งผลให้เกิดการสร้างระเบียบวิธีวิจัยเกิดขึ้นมาใหม่เรียกว่าการวิจัยแบบผสม (The mixed methods approach) ซึ่งวิธีแบบผสมนี้ ยังคงมีการตั้งคำถามว่าสามารถที่จะชดเชยสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของทั้งสองวิธี นั่นคือทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้หรือไม่ ในบทความนี้จะนำเสนอความแตกต่างของระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองแบบ และต่อจากนั้นนำเสนอระบบวิธีวิจัยแบบผสม รวมทั้งข้อดีข้อเสียของวิธีแบบผสม ซึ่งโดยสรุปแล้ววิธีแบบใหม่นี้เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้กันมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายวิทยาศาสตร์ทางสังคม (Social Science)

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปริมาณ, การวิจัยเชิงคุณภาพ, การวิจัยแบบผสม และการออกแบบงานวิจัย

บทนำ

การทำความเข้าใจคุณลักษณะของการออกแบบงานวิจัยในแต่ละระเบียบวิธีนั้นอาจจะทำให้นักวิจัยรุ่นใหม่และนักศึกษาในระดับปริญญาเอกนั้นรู้สึกสับสน (Leech & Onwuegbuzie, 2009) มีคำถามมากมายที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อถามว่าอะไรคือความแตกต่างระหว่างการทำวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำอย่างไรจึงจะทดแทนหรือเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของแต่ละวิธีได้ โดยที่การวิจัยเชิงปริมาณมีบทบาทในวิทยาศาสตร์ทางสังคมอย่างมากเป็นระยะเวลายาวนานหลายทศวรรษ ในขณะเดียวกันเป็นระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา งานวิจัยเชิงคุณภาพได้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น (Creswell, 2003) ซึ่งความแตกต่างในระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองแบบ เป็นผลให้นักวิจัยจำเป็นต้องเลือกทำงานวิจัยเพียงแบบใดแบบหนึ่ง โดยที่การทำวิจัยแบบผสมนั้นพยายามที่จะรวมวิธีการทำงานวิจัยทั้งสองแบบเข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตามการทำงานวิจัยแบบผสมนี้ยังถือว่าเป็นวิธีการใหม่ แม้แต่นักวิจัยหลายท่านอาจยังไม่ทราบชัดเจนในวิธีการดังกล่าว (Leech and Onwuegbuzie, 2009) ในเนื้อหาต่อจากนี้อธิบายความแตกต่างระหว่างการทำวิจัยเชิงปริมาณและการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ต่อจากนั้นจะนำเสนอระเบียบวิธีทำงานวิจัยแบบผสม ตลอดจนข้อดีข้อเสียของการทำวิจัยแบบผสม

1. ทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างการทำวิจัยเชิงปริมาณและการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 การทำวิจัยเชิงปริมาณ (The Quantitative Approach)

มุมมองของการทำวิจัยเชิงปริมาณนั้นประกอบขึ้นจากหลากหลายแบบแผน นักวิจัยเชิงปริมาณมักใช้ตรรกะนิรนัยหรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการโต้เถียงโดยการอ้างอิงจากทฤษฎีโดยทั่วไป นักวิจัยเชิงปริมาณได้นำความหลากหลายเหล่านี้ เพื่อการออกแบบวิธีการวิจัย เช่น การสำรวจหาความสัมพันธ์ การทดลองและกึ่งการทดลอง (Teddlie and Tashakkori, 2009) โดยการทำวิจัยเชิงปริมาณนั้น ถือกำเนิดมาในศตวรรษที่ 19 ดังนั้น ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวมีวิถีความเชื่อหรือการมองโลก (paradigm or worldview) ในลักษณะการค้นหาความจริง (Leech and

[1]สาขาบริหารธุรกิจและพัฒนาการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ 10520

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Onwuegbuzie, 2009) ดังนั้นการทำวิจัยเชิงปริมาณจึงตั้งอยู่บนรากฐานของการมองโลกแบบกลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivism) หมายถึง การยึดถือเฉพาะสิ่งที่เห็นหรือพิสูจน์ได้

2. การมองโลกของการวิจัยเชิงปริมาณ

การมองโลกแบบปฏิฐานนิยมถือกำเนิดในศตวรรษที่ 18 ในยุโรป ลัทธิปฏิฐานนิยมมองโลกแบบมีเหตุผล โดยมีข้อกำหนดว่าองค์ความรู้ทุกอย่างจะได้รับการยอมรับเมื่อผ่านการนำความรู้เหล่านั้นมาพิสูจน์ความเป็นเหตุผล และยืนยันความถูกต้อง เป็นแนวทางสู่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในแบบการให้เหตุผลเชิงตรรกะ (Grbich, 2007) โดยทั่วไปการตั้งสมมุติฐานแบบนี้ สามารถครอบงำข้อโต้แย้งที่ว่า สิ่งที่ประกันความถูกต้องของความรู้ที่ได้รับมาคืออะไร ซึ่งเป็นการนำระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์นำมาใช้ในการวิจัย และมีชื่อเรียกในรูปแบบอื่น ๆ ตามมา เช่น Quantitative Reserch, Positivist Research, Postpositivist Research

สำหรับกลุ่มปฏิฐานนิยมมีความแตกต่างบางประการกับกลุ่มหลังปฏิฐานนิยม (Postpositivism) โดยกลุ่มปฏิฐานนิยมเชื่อว่าหลักการทางวิทยาศาสตร์สามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลได้อย่างชัดเจน ในขณะที่กลุ่มหลังปฏิฐานนิยม มองว่าหลักการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเพียงวิธีการที่พยายามพิสูจน์ให้เข้าใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด แต่อาจมีบางครั้งที่ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลเกิดขึ้นแบบไม่สมบูรณ์ (Imperfectly) ดังนั้นนักวิจัยสายหลังปฏิฐานนิยมจึงแสดงออกไปในแนวทางที่เน้นความสำคัญของเทคนิคการค้นหาความจริง ที่จะนำมาเพิ่มความเที่ยงตรงต่อความสมบูรณ์ของผลลัพธ์ได้ (Teddlie and Tashakkori, 2009)

การทำวิจัยเชิงปริมาณนั้นนำมาใช้ประโยชน์อย่างมากในการตอบคำถามเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า การจัดลำดับ และนิยามทางการตลาด หากแต่การวิจัยเชิงปริมาณ ต้องการประสบการณ์อย่างมากในทางการทดลอง การเลือกใช้สถิติ และเครื่องมือวิจัยอื่น ๆ (Chapman *et al.*, 2008) ซึ่งวิธีการทำวิจัยเชิงปริมาณจำแนกได้เป็น การวิจัยที่ไม่ใช่การทดลอง (Non-Experiment) การวิจัยที่เป็นการทดลอง (Experiment) และ การวิจัยที่เป็นกึ่งการทดลอง (Quasi-Experiment) (Kumar, 2005) โดยตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทั้งตัวแปรเชิงเหตุและผลลัพธ์ในแต่ละงานวิจัย เช่นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและความสามารถทางการเรียนรู้ของเด็กในวัยเรียน หรือการทำนายพฤติกรรมของประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเปลี่ยนสถานการณ์หรือมีการเปลี่ยนตัวแปรนั่นเอง

2.1 การทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (The Qualitative Approach)

การทำวิจัยเชิงคุณภาพนั้น นิยมนำมาใช้ในวิทยาศาสตร์ทางสังคม พฤติกรรม การศึกษา ประวัติศาสตร์ การเมือง แพทย์ พยาบาล การเคลื่อนไหวทางสังคม และการสื่อสาร เนื่องจากการทำวิจัยเชิงคุณภาพนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัย ผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำเหตุการณ์แวดล้อมเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยที่นักวิจัยพยายามรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ตอบคำถามว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร (Denzin and Lincoln, 2003) ดังนั้นการทำวิจัยเชิงคุณภาพจึงพยายามที่จะเปิดเผยและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมนุษย์ ส่งผลให้กระบวนการของการทำวิจัยเชิงคุณภาพ จึงรวมเอาข้อคำถามขั้นตอนการดำเนินงาน วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนร่วม แล้วจึงใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย เพื่อการสร้างทฤษฎี รวมทั้งการเขียนรายงานที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ (Creswell, 2009)

3. การมองโลกของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อสมมุติของการมองโลกของนักวิจัยเชิงคุณภาพคือความพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับโลก และสร้างคำจำกัดความจากประสบการณ์ และเป็นมุมมองที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) โดยคำจำกัดความเหล่านี้ ส่งผลให้นักวิจัยมองเห็นความสลับซับซ้อนของความหมายต่าง ๆ จากการมองต่างมุม มากกว่าการพิจารณาเพียงแค่หมวดหมู่หรือพิจารณาจากความคิดเพียงเล็กน้อย (Creswell, 2003) นักวิจัยเชิงคุณภาพเชื่อว่าองค์ประกอบทั้งหมดในเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อมกัน และอาจพูดได้ว่าไม่สามารถแยกสาเหตุและผลกระทบออกจากกันได้ ดังนั้นข้อสรุปของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัยเชิงคุณภาพจะขึ้นอยู่กับเวลาและบริบทเป็นสำคัญ ส่งผลให้นักวิจัยกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำวิจัยและผลลัพธ์เท่านั้น (Teddlie and Tashakkori, 2009) โดยมีการมองโลกอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ความรู้ที่ปราศจากอัตวิสัย (Objective Knowledge) หรือความรู้ในอุดมคติ ไม่มีจริง เพราะความรู้นั้นจะขึ้นอยู่กับความคิดเห็น ส่วนวิธีดำเนินงานของการวิจัยเชิงคุณภาพจำแนกได้เป็น Ethnography, Grounded Theory, Narratives, Feminist Research, Ethno Methodology และอื่น ๆ (Grbich, 2007) โดยตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ งานวิจัยที่มุ่งเน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ ชุมชน หรือสังคมเพื่อให้นักวิจัยสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องราวในบริบทที่ศึกษามากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาวัฒนธรรมข้าวในชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

4. การเปรียบเทียบระหว่างการทำวิจัยเชิงปริมาณและการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเด็นความแตกต่างของการทำวิจัยเชิงปริมาณและการทำวิจัยเชิงคุณภาพได้นำมาเปรียบเทียบตั้งแต่ช่วงต้นยุค ค.ศ. 1980 (Newman and Benz, 1998) ความแตกต่างหลักระหว่างการทำวิจัยทั้งสองแบบนี้คือ การทำวิจัยเชิงคุณภาพใช้คำพูด ข้อความต่าง ๆ เป็นข้อมูล ส่วนการทำวิจัยเชิงปริมาณใช้ตัวเลขเป็นข้อมูลหลัก ซึ่งการทำวิจัยทั้งสองแบบนั้นแสดงความแตกต่างมาจากการมองโลกในมุมที่แตกต่างกัน (Creswell, 2009) การทำวิจัยเชิงปริมาณนั้นมีแนวความคิดที่สัมพันธ์กับการมองโลกแบบหลังปฏิฐานนิยม ในทางตรงกันข้าม การทำวิจัยเชิงคุณภาพได้รับแนวคิดมาจากกลุ่มปรัชญาธรรมชาตินิยม (Naturalistism) เป็นผลให้การทำวิจัยเชิงคุณภาพนั้น เพื่อใช้นำมาสร้างทฤษฎีเนื่องจากตั้งอยู่บนรากฐานของเวลาและบริบทที่แวดล้อมในเหตุการณ์นั้น ในขณะที่การทำวิจัยเชิงปริมาณใช้เพื่อทดสอบว่าทฤษฎีหรือสมมติฐานนั้นควรแก่การยอมรับหรือไม่ เนื่องจากสามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์ได้

แต่วัตถุประสงค์หลักในการวิจัยเชิงปริมาณคือเพื่อหาจำนวนตัวเลขของการเปลี่ยนแปลง แต่ละการวิจัย ส่วนวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยเชิงคุณภาพคือการอธิบายเหตุการณ์หรือเพื่อค้นพบการเปลี่ยนแปลงในงานวิจัย ส่วนกลยุทธ์การเก็บข้อมูลของการวิจัยเชิงปริมาณมีการกำหนดโครงสร้างเพื่อการสอบถามที่แน่นอน แต่ในการเก็บข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่นมากกว่า (Kumar, 2005) เนื่องจากข้อคำถามสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามแต่ละสถานการณ์การวิจัย

ในแง่ของการวิเคราะห์เชิงตรรกะเพื่อให้เหตุผล การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นตรงต่อตรรกะเชิงอุปนัย ในขณะที่การวิจัยเชิงปริมาณเน้นการวิเคราะห์ที่เป็นนิรนัย การวิเคราะห์ที่เป็นอุปนัยเริ่มต้นด้วยการสังเกตและสร้างรูปแบบทั่วไปหรือสร้างทฤษฎี ในขณะที่การวิเคราะห์เชิงนิรนัยต้องการตัวแปรหลักในงานวิจัย เพื่อใช้สร้างสมมติฐานก่อนการรวบรวมข้อมูล ซึ่งความแตกต่างสามารถเห็นได้จากเครื่องมือการวิจัยในกลุ่มแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบบสอบถามปลายปิดขึ้นอยู่กับวิธีการนิรนัยเป็นคำถามที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน เพื่อให้เป็นไปตามทฤษฎีหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดแสดงถึงข้อความหมายที่เป็นความเข้าใจของผู้ตอบคำถาม ซึ่งเป็นวิถีการเชิงอุปนัยใช้สำหรับการแสวงหาความเข้าใจของนักวิจัย (Patton, 2002)

วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณนั้นใช้รูปแบบทางจำนวนและสถิติ แต่เชิงคุณภาพใช้การเล่าเรื่องหรือการสังเกตเพื่อระบุและอธิบายปรากฏการณ์ วิธีการเชิงปริมาณอิงอยู่กับขนาดตัวอย่างที่ใหญ่มากกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ (Kumar, 2005) ซึ่งนักวิจัยเชิงคุณภาพโดยมากคิดว่าพวกเขาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์วิจัย และศึกษารายละเอียดต่าง ๆ จากสถานการณ์ที่พบเห็นโดยตรง หรือจากการสัมภาษณ์และการสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Denzin and Lincoln, 2003) ในขณะที่การวิจัยเชิงปริมาณนั้นขาดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักวิจัยและผู้ตอบคำถาม เป็นผลให้ผู้ตอบคำถามไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยตรง อย่างไรก็ตามผลลัพธ์จากการวิจัยเชิงคุณภาพยังคงถูกมองว่าลำเอียง เพราะได้รับการแปลความหมายจากบุคคลหรือตัวผู้ทำวิจัย (Creswell and Clark, 2007) แต่การวิจัยเชิงปริมาณเน้นศึกษารายละเอียดของเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้น้อยลง เนื่องจากต้องการนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ไปสรุปผลการวิจัยซึ่งสามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรที่กำลังศึกษา (Generalization) (Denzin and

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Lincoln, 2003) ดังนั้นความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงปริมาณจึงเป็นไปตามมาตรฐานภายนอก เช่นการเลือกใช้สถิติและผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ความน่าเชื่อมักขึ้นอยู่กับกระบวนการวิจัย การแปลความผลการสัมภาษณ์และตัวนักวิจัย (Creswell and Clark, 2007)

5. สู่ยุคใหม่ของการวิจัยแบบผสม (The Mixed Methods Approach)

การวิจัยแบบผสมเป็นกำรนำเสนอทางเลือกใหม่ นอกจากวิธีการเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ โดยการเลือกใช้เครื่องมือหรือการสนับสนุนระเบียบวิธีการแบบใด ขึ้นอยู่กับว่าวิธีการเหล่านั้นสามารถตอบคำถามการวิจัยภายใต้กรอบการศึกษาที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ ซึ่งการทำวิจัยแบบผสมเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 โดยนักวิทยาศาสตร์ทางสังคมและพฤติกรรมได้ใช้วิธีการแบบผสมในการศึกษาวิจัย และยังคงทำต่อเนื่องมาจนถึงในศตวรรษที่ 21 (Teddlie and Tashakkori, 2009) การวิจัยแบบผสมเป็นวิธีการใหม่และมีนักวิจัยหลายคนอาจยังสับสนเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยนี้ในประเด็นเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ตลอดจนการตีความข้อมูลที่ใช้ระเบียบแบบแผนจากทั้งวิธีการของเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Leech and Onwuegbuzie, 2009) ซึ่งหากนำการดำเนินงานของทั้งสองรูปแบบที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเรื่องของลักษณะข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ มาใช้ร่วมกันจะก่อให้เกิดเป็นรูปแบบใหม่ ดังนั้นการออกแบบการวิจัย ระบบเอกสาร จนถึงการจัดระบบคำศัพท์สำหรับวิธีการแบบผสมต้องแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Creswell and Clark, 2007) เนื่องจากการวิจัยแบบผสมคิดค้นมาเพื่อลดช่องว่างของวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ (Fidel, 2008) เพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและมีข้อมูลที่ได้จากทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อใช้พิสูจน์ความถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่งานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือจากกระบวนการที่ผสมผสานวิธีการทั้งสองแบบหรืออาจเรียกได้ว่ามีทั้งการสร้างทฤษฎีและทดสอบทฤษฎี ในการดำเนินงานวิจัยร่วมกัน (Newman and Benz, 1998)

6. การมองโลกของการวิจัยแบบผสม

การวิจัยแบบผสมมีวิธีการที่เกี่ยวข้องกับนักปฏิบัติ (Pragmatists) ซึ่งมองว่าการวิจัยไม่ควรขึ้นอยู่กับวิธีการใดวิธีการหนึ่ง นำไปสู่ระบบของปรัชญาของกลุ่มนักปฏิบัติ (Pragmatism) คือมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน นักวิจัยกลุ่มนี้เชื่อว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุและผลลัพธ์ แต่ความสัมพันธ์เหล่านี้อาจปรากฏแค่ชั่วขณะ จึงเป็นการยากที่จะระบุความแน่นอนว่าสิ่งใดเป็นสาเหตุหรือสิ่งใดเป็นผลลัพธ์ นักวิจัยจึงให้ความสำคัญกับปัญหา และการหาความเที่ยงตรง ตลอดจนความสามารถของการถ่ายทอดผลลัพธ์ไปสู่ประชากรได้ (Teddlie and Tashakkori, 2009) ดังนั้นนักวิจัยแบบผสมจำเป็นต้องหาวิธีการที่หลากหลาย เพื่อใช้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมากกว่าการยึดติดเพียงวิธีการเดียวเท่านั้น สืบเนื่องจากนักวิจัยมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกวิธีการแสวงหาประโยชน์จากแต่ละวิธี เพื่อให้เกิดความเข้าใจในผลลัพธ์ นำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัยได้ (Creswell, 2009) นักวิจัยที่ดีควรมีความสามารถในทางการวิจัยที่หลากหลายและใช้วิธีต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ มาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของการทำงานวิจัย (Newman and Benz, 1998) โดยตัวอย่างการวิจัยแบบผสม เช่น การศึกษาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นของจังหวัดหนึ่ง เริ่มต้นผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นจากตัวแทนวัยรุ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาจารย์ ผู้ปกครอง เพื่อหาตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัย เมื่อได้รับข้อมูลแล้ว จึงนำมาสรุปความสัมพันธ์เพื่อตั้งเป็นข้อสมมติฐาน จากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดเพื่อใช้กับกลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมายในการวิจัย เพื่อพิสูจน์ข้อสมมติฐาน แล้วจึงนำผลลัพธ์ที่ได้ไปสรุปผลการวิจัย

7. ความโดดเด่นของการทำวิจัยแบบผสม

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพมีความแตกต่างกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าวิธีการเหล่านี้ไม่สามารถนำมาปรับใช้ร่วมกันได้ ในการวิจัยแบบผสมเพื่อใช้ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม โดยนำวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ร่วมกันเพื่อชดเชยจุดอ่อนซึ่งกันและกัน ซึ่งงานวิจัยแบบผสมนี้ สามารถสร้างเป็นการศึกษาเดียวหรือแยกย่อยขั้นตอนออกเป็นงานวิจัยย่อยได้ (Sale, Lohfeld and Brazil, 2002)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัยแบบผสมที่ใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและคุณภาพนี้ สามารถสร้างความเข้าใจได้มากกว่าการเลือกใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง (Creswell and Clark, 2007) เช่น บ้างอาจกล่าวว่าวิธีการเชิงปริมาณ (เชิงคณิตศาสตร์) มีประโยชน์ น่าสนใจเพราะเป็นวิธีการที่ให้เหตุผลที่ดี ไม่มีความลำเอียงในการตีความ แต่ในอีกมุมหนึ่ง มนุษย์เป็นผู้กำหนดตัวเลขลงในสิ่งต่าง ๆ ตามที่สนใจ แต่กลับไม่ใช้เหตุผลและตัวเลขกับตนเอง (Thomas, 2001) ดังนั้นการศึกษาเชิงปริมาณนั้นจึงอาจขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้คนที่อยู่ในเหตุการณ์ และเป็นการปิดกั้นความคิดเห็นของผู้ตอบคำถาม ในทางกลับกัน การวิจัยเชิงคุณภาพอาศัยการตีความหรือการวิเคราะห์ข้อมูลโดยบุคคล ซึ่งอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้น่าเชื่อถือได้ เพราะการตีความที่ดำเนินการโดยบุคคลนี้ อาจทำให้เกิดความลำเอียง ดังนั้นการวิจัยแบบผสมจึงสามารถลดช่องว่างข้างต้นได้ โดยการนำประโยชน์ของทั้งสองวิธีมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน (Creswell and Clark, 2007)

ความน่าสนใจอีกอย่างของการวิจัยแบบผสมคือ คุณภาพของการวิจัยสามารถที่จะยกระดับขึ้นมาได้ เมื่อข้อจำกัดของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้รับการแก้ไขด้วยการผสมผสานทั้งสองระเบียบวิธีเข้าด้วยกัน (Fidel, 2008) ตัวอย่างเช่น ในการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ การวิจัยแบบผสมสามารถสร้างความเข้าใจที่ดีกว่า (Pluye *et al.*, 2009) เนื่องจากการวิจัยแบบผสม มีรูปแบบที่ให้ความเข้มข้นทางเนื้อหาสาระมากกว่าทั้งวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะนักวิจัยสามารถเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลากหลายชนิด มากกว่าที่จะถูกจำกัดโดยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นการวิจัยแบบผสมสามารถตอบคำถามที่การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไม่สามารถตอบได้ ดังนั้นนักวิจัยแบบผสมต้องทำงานข้ามความแตกต่างของทั้งสองแนวทาง และต้องเป็นการศึกษาเชิงภาคปฏิบัติ เพราะการวิจัยวิธีแบบผสมต้องแก้ปัญหาโดยการใช้ทั้งคำพูดและตัวเลขมาดำเนินการร่วมกัน (Creswell and Clark, 2007)

8. **ข้อเสียของการทำวิจัยแบบผสม**

นักวิจัยที่จะทำวิจัยแบบผสม ต้องมีความเข้าใจในเชิงลึกทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ก่อนที่จะทำงานวิจัย ความน่าเชื่อถือของการวิจัยผสมนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการนำข้อมูลและวิธีการดำเนินงานวิจัยทั้งสองรูปแบบมารวมตัวกัน (Pluye, *et al.*, 2009) หากนักวิจัยขาดประสบการณ์จากแนวทางวิจัยแบบใดแบบหนึ่ง อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความน่าเชื่อถือ ขาดความไว้วางใจ และไม่สามารถตรวจสอบงานวิจัยได้ (Creswell and Clark, 2007) แนวทางวิธีวิจัยแบบผสม มีการใช้ประโยชน์จากการศึกษาหาความเข้าใจโดยทั่ว ๆ ไปจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยเชิงปริมาณ ในขณะเดียวกันมีการทำความเข้าใจรายละเอียดในเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กเพิ่มเติม ตามแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดขึ้นในงานวิจัยชิ้นเดียวกันได้ (Bazeley, 2002) นอกเหนือจากนั้นการวิจัยแบบผสมต้องใช้เวลา ค่าใช้จ่าย และทรัพยากรต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ส่วนขั้นตอนในการตีความและสังเคราะห์ข้อมูลต้องใช้เวลาอย่างมาก หากการวิจัยแบบผสมขาดทักษะของนักวิจัย เวลาและทรัพยากรต่าง ๆ เช่นเงินสนับสนุน งานวิจัยนั้นอาจประสบปัญหาได้ (Waysman and Savaya, 1997) จึงเป็นเหตุให้การวิจัยแบบผสมเป็นที่นิยมน้อยกว่าวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังปรากฏได้จากมีการทำงานในแนวทางนี้ ได้เพียงแค่ระยะเวลา 20-25 ปี ที่ผ่านมาเท่านั้น (Creswell, 2009; Teddlie and Tashakkori, 2009) นอกจากนั้นผู้มีส่วนร่วมในการทำงานวิจัย เช่นผู้ให้ทุน ผู้ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ บรรณาธิการวารสาร ตลอดจนผู้อ่านงานวิจัย อาจขาดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิจัยแบบผสม เนื่องจากแต่ละบุคคลอาจมีความถนัดในวิธีการวิจัยในแบบของตัวเองและเข้าใจรายละเอียดของการวิจัยตามกระบวนทัศน์ของตนเองเท่านั้น แม้ว่าจะมีวิธีการวิจัยแบบใหม่เกิดขึ้น เช่น วิธีแบบผสม แต่อาจจะไม่เป็นที่นิยมของบุคคลข้างต้นก็ได้ (Bazeley, 2002)

บทสรุป

การวิจัยแบบผสมเป็นการวิจัยที่ใช้ทั้งระเบียบวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ในการศึกษาเรื่องเดียวกัน หรือชุดของการวิจัยเดียวกัน โดยเน้นในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ตีความแบบผสมผสานจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่างกัน เกิดเป็นความกระจ่างชัดเจนในการสรุปผลการวิจัยมากกว่าการใช้เฉพาะวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ผลของการวิจัยแบบผสมสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพร้อมระบุสาเหตุของความสัมพันธ์เหล่านั้น ตลอดจนสามารถสร้างทฤษฎีและทดสอบความน่าเชื่อถือของทฤษฎีได้ ดังเป็นผลให้เกิดความเข้าในองค์ความรู้ได้ในระดับที่ลึกซึ้ง วิธีการวิจัยแบบผสมจึงเป็นวิธีที่สามารถลดจุดอ่อนของทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ ถึงแม้จะมีจุดเด่นที่ปรากฏชัดเจน แต่ว่ายังคงมีข้อจำกัดบางประการสำหรับการทำวิจัยแบบผสม เช่น ปริมาณของทรัพยากรที่ต้องใช้ ระยะเวลาการทำวิจัย ตลอดจนความชำนาญของนักวิจัยที่ต้องมีความชำนาญทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อย่างไรก็ตาม เพื่อผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยแบบผสมที่มีความน่าเชื่อถือ ก่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถอธิบายความได้อย่างสมบูรณ์ เราจึงควรมุ่งสู่การทำวิจัยแบบผสมให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Bazeley, P. 2002. Issues in Mixing Qualitative and Quantitative Approaches to Research Retrieved 2/15/2010, from http://www.researchsupport.com.au/MMIssues.pdf

Chapman, C.N., Love, E., and Alford, J.L. 2008. *Quantitative Early-Phase User Research Methods: Hard Data for Initial Product Design.* Paper presented at the Hawaii International Conference on System Sciences, Proceedings of the 41st Annual.

Creswell, J.W. 2003. *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Creswell, J.W. 2009. *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.

Creswell, J.W., and Clark, V.L.P. 2007. *Designing and Conducting Mixed Methods Research.* Thousand Oaks: Sage Publications.

Denzin, N.K., and Lincoln, Y.S. 2003. *Collecting and Interpreting Qualitative Materials* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publicatios, Inc.

Fidel, R. 2008. Are we there yet?: Mixed methods research in library and information science. *Library & Information Science Research, 30*(4), 265-272.

Grbich, C. 2007. *Qualitative Data Analysis : An Introduction.* London: SAGE Publications Ltd.

Kumar, R. 2005. *RESEARCH methodology: A STEP-BY-STEP GUIDE FOR BEGINNERS* (2nd ed.). London: SAGE Publications.

Leech, N.L., and Onwuegbuzie, A.J. 2009. A typology of mixed methods research designs *Quality and Quantity, 43*(2), 265-275.

Newman, I., and Benz, C.R. 1998. *Qualitative-Quantitative Research Methodology: Exploring the Interactive Continuum.* Carbondale: Southern Illinois University Press.

Patton, M.Q. 2002. *Qualitative Research and Evaluation Methods* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Pluye, P., Gagnon, M.P., Griffiths, F., and Johnson-Lafleur, J. (2009). A scoring system for appraising mixed methods research, and concomitantly appraising qualitative, quantitative and mixed methods primary studies in Mixed Studies Reviews. *International Journal of Nursing Studies, 46*(4), 529-546.

Sale, J.E.M., Lohfeld, L.H., and Brazil, K. 2002. Revisiting the Quantitative-Qualitative Debate: Implications for Mixed-Methods Research. *Quality and Quantity, 36*(1), 43-53.

Teddlie, C., and Tashakkori, A. 2009. *Foundations of Mixed Methods Research: Integrating Quantitative and Qualitative Approaches in the Social and Behavioral Sciences.* Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.

Thomas, J.C. 2001. *Qualitative vs. quantitative: myths of the culture and practical experience.* Paper presented at the System Sciences, 2001. Proceedings of the 34th Annual Hawaii International Conference on.

Waysman, M., and Savaya, R. 1997. Mixed method evaluation: A case study. *Evaluation Practice, 18*(3), 227-237.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้